

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW**

DELEGATURA w ŁODZI

Ul. Piotrkowska 120

90-006 Łódź

Tel. (0-42) 636-36-89, Fax (0-42) 636-07-12

E-mail: lodz@uokik.gov.pl

RŁO/61-34()/08/TD

Łódź, dnia 17 listopada 2008 r.

DECYZJA Nr RŁO 54/2008

I. Na podstawie art. 26 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331, zm. Dz. U. Nr 99, poz. 660, Nr 171, poz. 1206) – zwana dalej: „ustawa o okik”, stosownie art. 33 ust. 6 tej ustawy i § 7 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 lipca 2007 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. z 2007 r., Nr 134, poz. 939), po przeprowadzeniu postępowania w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów wszczętego z urzędu przeciwko Zakładowi Doskonalenia Zawodowego w Kielcach, ul. Paderewskiego 55, 25-950 Kielce,

– działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

uznaje się za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów bezprawne działanie Zakładu Doskonalenia Zawodowego w Kielcach, ul. Paderewskiego 55, 25-950 Kielce polegające na stosowaniu we wzorcu umowy postanowienia wpisanego do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego, o treści:

„W przypadku przerwania nauki z winy słuchacza dokonane przez niego wpłaty nie podlegają zwrotowi”,

zamieszczonego we wzorcu umowy pn.: „Umowa z klientem indywidualnym”, co stanowi naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów **i nakazuje się zaniechanie jej stosowania.**

II. Na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 4 ww. ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów i stosownie do art. 33 ust. 6 tej ustawy i § 7 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 lipca 2007 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów,

- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

nakłada się na przedsiębiorcę Zakład Doskonalenia Zawodowego w Kielcach, ul. Paderewskiego 55, 25-950 Kielce, karę pieniężną w wysokości 5 700,00 zł (słownie: pięć tysięcy siedemset zł) płatną do budżetu Państwa, z tytułu naruszenia zakazu, o którym mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w zakresie wskazanym w punkcie I decyzji.

III. Na podstawie art. 77 ust. 1 w związku z art. 80 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów i stosownie do art. 33 ust. 6 tej ustawy i § 7 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 lipca 2007 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów,

- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

obciąża się przedsiębiorcę Zakład Doskonalenia Zawodowego w Kielcach, ul. Paderewskiego 55, 25-950 Kielce, kosztami opisanego na wstępie postępowania w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów oraz zobowiązuje się tego przedsiębiorcę do zwrotu Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów kosztów postępowania w kwocie 22 zł (słownie: dwadzieścia dwa zł)

Uzasadnienie

W dniu 19 grudnia 2007 r. Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – zwany dalej: „Prezes Urzędu” – wszczął postępowanie wyjaśniające w sprawie badania rynku świadczenia usług nauki jazdy w zakresie stanu konkurencji na tym rynku oraz stanu ochrony praw konsumentów, w szczególności w zakresie możliwych naruszeń praw konsumentów w związku ze stosowaniem tzw. niedozwolonych klauzul umownych. W ramach ww. postępowania skontrolowano wzorce umów stosowane przez Zakład Doskonalenia Zawodowego w Kielcach (zwany dalej również: „Przedsiębiorca”).

W wyniku analizy tych dokumentów Prezes Urzędu wszczął Postanowieniem Nr 1/61-34/08 z dnia 30 lipca 2008 r. postępowanie w sprawie podejrzenia stosowania przez Zakład Doskonalenia Zawodowego w Kielcach, ul. Paderewskiego 55, 25-950 Kielce, praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów polegających na stosowaniu we wzorcu umowy postanowienia wpisanego do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego, o treści:

„W przypadku przerwania nauki z winy słuchacza dokonane przez niego wpłaty nie podlegają zwrotowi”,

zamieszczonego we wzorcu umowy pn.: „Umowa z klientem indywidualnym”,

co mogło stanowić naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331, zm. Dz. U. Nr 99, poz. 660, Nr 171, poz. 1206) – zwana dalej: „ustawa o okik”.

Odnosząc się do postawionego zarzutu, pismem z dnia 18 sierpnia 2008 r. (data wpływu do Urzędu: 19 sierpnia 2008 r.), Przedsiębiorca stwierdził, iż w jego ocenie kwestionowany przez Prezesa Urzędu zapis wzorca umowy nie stanowi niedozwolonego przepisami kodeksu cywilnego postanowienia wzorca umowy, nie jest również tożsamy z postanowieniami wpisanymi do rejestru postanowień wzorców umów uznanych za niedozwolone pod poz. 172 i 815. Na potwierdzenie powyższego, przedsiębiorca podniósł, że w praktyce stosuje rozwiązanie przewidujące zwrot całej uiszczonej wpłaty w przypadku rezygnacji uczestnika ze szkolenia przed jego rozpoczęciem, a w przypadku rezygnacji ze szkolenia w trakcie jego trwania zwracana jest część uiszczonej wpłaty, która przekracza wartość usługi szkoleniowej do dnia rezygnacji ze szkolenia. Przedsiębiorca przyznał jednak, że zakwestionowana treść par. 3 wzorca „Umowa z klientem indywidualnym” może budzić wątpliwości interpretacyjne i z tego względu zamierza wprowadzić jego zmianę.

Prezes Urzędu ustalił następujący stan faktyczny:

Zakład Doskonalenia Zawodowego w Kielcach jest stowarzyszeniem wpisanym do rejestru przedsiębiorców KRS pod numerem 0000067987, jak również do rejestru

stowarzyszeń, innych organizacji społecznych i zawodowych, fundacji oraz publicznych zakładów opieki zdrowotnej. (karty Nr 6-10)

Analiza wskazanych wyżej dokumentów pozwoliła na postawienie Przedsiębiorcy zarzutu naruszenia zbiorowych interesów konsumentów poprzez zamieszczenie w stosowanym w obrocie z konsumentami wzorcu umowy postanowienia o następującej treści:

„W przypadku przerwania nauki z winy słuchacza dokonane przez niego wpłaty nie podlegają zwrotowi”, § 3 zd. 2 wzorca umowy pn. „Umowa z klientem indywidualnym” (dowód: karta nr 11).

Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Warszawie uznał za niedozwolone postanowienia zapisy o treści:

„W przypadku rezygnacji przez słuchacza z uczestnictwa w kursie po podpisaniu niniejszej umowy szkoła nie zwraca uiszczonej opłaty za kurs” – poz. 815 w rejestrze postanowień wzorców umów uznanych za niedozwolone, wyrok SOKiK z dnia 24 maja 2006 r., sygn. akt XVII AmC 87/05;

„Uiszczone wpłaty nie podlegają zwrotowi za wyjątkiem sytuacji, w których kurs nie dochodzi do skutku z winy CNJO TRANSLATOR” – poz. 172 w rejestrze postanowień wzorców umów uznanych za niedozwolone, wyrok SOKiK z dnia 9 września 2004 r., o sygn. akt XVII AmC 18/04.

Wzorec umowy zawierający w swojej treści kwestionowane postanowienie umowne stosowany jest przez Przedsiębiorcę od połowy maja 2007 r. W oparciu o wzorec umowy zawierający kwestionowane postanowienia umowne podpisano w 2007 50 umów, zaś w 2008 22 umowy w zakresie nauki jazdy. Ponadto, wyżej wymieniony wzorec był również wykorzystywany do umów zawartych w zakresie innego rodzajów szkoleń, w liczbie ok. 2700 łącznie w roku 2007 i 2008. (karta nr 13).

Przedsiębiorca podniósł, że mimo istnienia kwestionowanego zapisu, w praktyce stosuje rozwiązanie przewidujące zwrot całej uiszczonej wpłaty w przypadku rezygnacji uczestnika ze szkolenia przed jego rozpoczęciem, a w przypadku rezygnacji ze szkolenia w trakcie jego trwania zwracana jest część uiszczonej wpłaty, która przekracza wartość usługi szkoleniowej do dnia rezygnacji ze szkolenia. Na dowód powyższego przedstawił kopie (karta nr 12) trzech, pozytywnie zaopiniowanych wniosków konsumentów o zwrot opłat wniesionych z tytułu uczestnictwa w kursie (całości lub części, w zależności od momentu rezygnacji względem terminu rozpoczęcia kursu), (karty nr 86-89).

Przedsiębiorca przedstawił również egzemplarze dokumentów o charakterze regulaminów do użytku wewnętrznego, pn.: *„Instrukcja dotycząca planowania, organizowania i rozliczania form kształcenia pozaszkolnego”* w wydaniu z 2006 r. oraz 2008 r. Oba dokumenty zawierają w swojej treści uregulowania, które przewidują, iż zwrot opłat wniesionych przez słuchaczy może nastąpić tylko w szczególnych przypadkach (np. zmiana miejsca zamieszkania, długotrwała choroba itp.), (karty nr 33 i 73). Dokumenty te nie stanowią integralnej części wzorca umowy zawieranej z konsumentem i nie mogą być wobec tego oceniane w przedmiocie prowadzonego postępowania.

Przychód Przedsiębiorcy w 2007 r. wyniósł (*tajemnica przedsiębiorcy*) zł, w tym dotacje z jednostek samorządu terytorialnego oraz dotacji z funduszy strukturalnych UE: (*tajemnica przedsiębiorcy*) zł. (karty nr 93-94)

W dniu 21 października 2008 r. Przedsiębiorca przedstawił Prezesowi Urzędu nowy, poprawiony wzorec umowy, w którym zmieniono treść kwestionowanego w niniejszym postępowaniu postanowienia w taki sposób, aby nie naruszał interesów i praw konsumentów.

Zapis zawarty w §3 zd. 2 wzorca umowy pn. „Umowa z klientem indywidualnym” w brzmieniu: „*W przypadku przerwania nauki z winy słuchacza dokonane przez niego wpłaty nie podlegają zwrotowi*” został wykreślony, natomiast dodano ust. 2 do § 2 wzorca umowy o treści: „*W przypadku rezygnacji z usługi przed jej rozpoczęciem uiszczona rata na poczet opłaty podlega zwrotowi w całości, a jeżeli nie była uiszczona, uzgodniona opłata nie jest wymagalna. W przypadku rezygnacji w trakcie szkolenia, uiszczona opłata podlega zwrotowi w części przewyższającej koszty częściowego wykonania usługi poniesione przez Wykonawcę. W przypadku rezygnacji w trakcie szkolenia, jeżeli opłata nie była uiszczona, uzgodniona opłata jest wymagalna w wysokości proporcjonalnej do wielkości wykonanej usługi do dnia rezygnacji*”. (karty nr 96-98). Przedsiębiorca oświadczył ponadto, iż wszystkie umowy zawarte na podstawie poprzedniego wzorca w zakresie szkolenia kierowców wygasły w związku z zakończeniem szkoleń. Przedsiębiorca nie wykazał jednak wycofania z obrotu z konsumentami kwestionowanego postanowienia zawartego w umowach na szkolenie w zakresie innym niż nauka jazdy.

Mając na uwadze zebrany materiał dowodowy, Prezes Urzędu zważył:

Zgodnie z art. 24 ust. 2 ustawy o okik przesłankami zaistnienia zakazanej praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów są:

- 1) działanie przedsiębiorcy,
- 2) noszące znamiona bezprawności,
- 3) godzące w zbiorowy interes konsumentów.

Ad 1.

Zgodnie z przepisem art. 4 pkt 1 ustawy o okik ilekroć w ustawie jest mowa o przedsiębiorcy rozumie się przez to przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz.U. z 2007 r., Nr 155, poz. 1095) – zwana również: „ustawa SDG”.

Art. 2 ustawy SDG definiuje działalność gospodarczą jako zarobkową działalność wytwórczą, handlową, budowlaną, usługową oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i eksploatacja zasobów naturalnych, a także działalność zawodową wykonywaną w sposób zorganizowany i ciągły. Przedsiębiorcą w rozumieniu art. 4 ust. 1 tej ustawy to osoba fizyczna, osoba prawna i jednostka organizacyjna nie będąca osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną - wykonująca we własnym imieniu działalność gospodarczą. Ponadto, zgodnie z art. 14 ust. 1 ustawy SDG przedsiębiorca może podjąć działalność gospodarczą po uzyskaniu wpisu do rejestru przedsiębiorców w Krajowym Rejestrze Sądowym.

Zakład Doskonalenia Zawodowego w Kielcach jest przedsiębiorcą wpisanym do rejestru przedsiębiorców KRS i jako taki prowadzi zarobkową działalność usługową w sposób zorganizowany i ciągły. Prezes Urzędu stwierdził zatem, że ww. podmiot jest przedsiębiorcą w rozumieniu art. 4 pkt 1 ustawy o okik.

W związku z tym pierwsza przesłanka art. 24 ust. 1 i ust. 2 ustawy o okik została spełniona.

Ad 2.

Bezprawność to sprzeczność zachowania z przepisami prawa oraz z zasadami współżycia społecznego. Chodzi więc o sprzeczność z szeroko rozumianym porządkiem

prawnym jako całością. Bezprawność jest czynnikiem o charakterze obiektywnym, niezależnym od wystąpienia szkody czy od zamiaru podmiotu dopuszczającego się działań bezprawnych.

W niniejszej sprawie działanie Przedsiębiorcy, polegające na stosowaniu postanowienia wzorca umów wpisanego do rejestru niedozwolonych postanowień umownych, należy uznać za bezprawne nie tylko ze względu na fakt zdefiniowania w art. 24 ust. 2 pkt 1 ustawy o okik określonej praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów. O bezprawności tegoż działania przesądza również rozszerzona skuteczność wyroku w sprawie o uznanie postanowień umownych za niedozwolone, co wynika z art. 479⁴³ k.p.c. W momencie wpisania do rejestru zapisu uznanego przez sąd za niedozwolone postanowienie umowne, zapis ów staje się samodzielnie funkcjonującą zasadą, która została zakwestionowana. Ze względu na rozszerzoną skuteczność wyroku, klauzule spełniają funkcję podobną do przepisów prawa, zaś posługiwanie się nimi w kontaktach z konsumentami jest zakazane.

Wzorce umów stosowane przez przedsiębiorców w kontaktach z konsumentami podlegają szczególnej kontroli. Wzorzec umowy to doktrynalne określenie wszelkich jednostronnie przygotowanych z góry przed zawarciem umowy, gotowych klauzul umów w postaci warunków umów, ich wzorów, regulaminów, statutów itp. (*E. Łętowska, Prawo umów konsumenckich, C.H. Beck 2002, s. 292*).

W systemie polskiego prawa cywilnego ustawodawca przewidział instytucję abstrakcyjnej kontroli wzorców umownych, realizowanej w drodze postępowania o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone. Zgodnie ze stanowiskiem Sądu Apelacyjnego w Warszawie (wyroki: z dnia 29 września 2005 r., sygn. akt: VI Aca 381/05; z dnia 16 listopada 2005 r., sygn. akt VI Aca 473/05), „celem postępowania w sprawach o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone jest tzw. abstrakcyjna kontrola wzorców, dokonana w oderwaniu od konkretnej umowy, zaś wyrok uwzględniający powództwo przez uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone i zakazanie ich stosowania ma, zgodnie z art. 479⁴³ k.p.c., od chwili wpisania do odpowiedniego rejestru, skutek także wobec osób trzecich.(...)”.

Co więcej, Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 13 lipca 2006 r. (Sygn. akt III SZP 3/06) wskazał, iż stosowanie postanowień wzorców umów o treści tożsamej z treścią postanowień uznanych za niedozwolone prawomocnym wyrokiem SOKiK i wpisanych do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c. może być uznane w stosunku do innego przedsiębiorcy za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów. Sąd Najwyższy uznał również, iż jeżeli Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów uzna określoną klauzulę za niedozwoloną w wyniku przeprowadzonej kontroli abstrakcyjnej i zostanie ona wpisana do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c., praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów dopuszcza się każdy z przedsiębiorców, który wprowadza do stosowanych klauzul zmiany o charakterze kosmetycznym, polegające np. na przestawieniu szyku wyrazów lub zmianie użytych wyrazów, jeżeli zmiany te nie prowadzą do zmiany istoty klauzuli.

Tak więc, dokonując oceny treści postanowień umownych wykorzystywanych przez przedsiębiorców we wzorcach umownych należy wykorzystywać reguły interpretacji wykształcone w nauce prawa i praktyce orzeczniczej. Stąd też, niedozwolone będą takie postanowienia umów, które mieszczą się w „hipotezie” klauzuli wpisanej do rejestru, której treść zostanie ustalona w oparciu o dokonaną jej wykładnię. Nie jest zatem konieczna dokładna, literalna identyczność klauzuli wpisanej do rejestru i klauzuli z nią porównywanej.

W niniejszej sprawie Prezes Urzędu zakwestionował postanowienie zamieszczone w wykorzystywanym przez Przedsiębiorcę wzorcu pn. „Umowa z klientem indywidualnym” z

uwagi na jego tożsamość z klauzulami wpisanymi do Rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone.

W ocenie Prezesa Urzędu, zapis w § 3 zd. 2 ww. wzorca umowy jest tożsamy z zapisem uznanym wyrokiem SOKiK z dnia 24 maja 2006 r., sygn. akt XVII AmC 87/05 za zakazany w obrocie z konsumentami, o treści: „*W przypadku rezygnacji przez słuchacza z uczestnictwa w kursie po podpisaniu niniejszej umowy szkoła nie zwraca uiszczonej opłaty za kurs*”, jak również z zapisem uznanym wyrokiem SOKiK z dnia 9 września 2004 r., o sygn. akt XVII AmC 18/04, o treści: „*Uiszczone wpłaty nie podlegają zwrotowi za wyjątkiem sytuacji, w których kurs nie dochodzi do skutku z winy CNJO TRANSLATOR*”.

Zasady dotyczące rozliczeń finansowych pomiędzy kontrahentami na wypadek wypowiedzenia umowy o świadczenie usług normuje art. 746 Kc w zw. z art. 750 Kc. Na gruncie ww. przepisów za uzasadnione można przyjąć zachowanie przez przedsiębiorcę kwoty odpowiadającej części świadczeń już spełnionej. Pozostała część opłaty za szkolenie powinna być zwrócona. Zważyć trzeba, że to nie wyłącza możliwości dochodzenia od konsumenta odszkodowania. Rezygnacja słuchacza z uczestnictwa w zajęciach jest *de facto* jego odstąpieniem od umowy zawartej z Przedsiębiorcą, a zatem zastosowanie powinien znaleźć art. 395 § 2 k.c., zgodnie z którym to, co strony już świadczyły, ulega zwrotowi w stanie niezmienionym, chyba, że zmiana była konieczna w granicach zwykłego zarządu. Za świadczone usługi należy się drugiej stronie odpowiednie wynagrodzenie. Świadczenie słuchacza jest świadczeniem pieniężnym, którego zwrot jest możliwy, natomiast Przedsiębiorca przed rozpoczęciem kursu nie świadczy żadnej usługi na rzecz konsumenta, a zatem odmowa zwrotu uiszczonej zapłaty jest nieuzasadniona w świetle powołanych przepisów i sprzeczna z dobrymi obyczajami. Również wyłączenie możliwości zwrotu części opłaty, jeżeli słuchacz - konsument przerywa naukę po rozpoczęciu kursu należy uznać za naruszające interesy konsumentów. Słuchacz musi bowiem uiścić pełne wynagrodzenie za świadczenie, którego nie otrzymał w całości, podczas gdy Przedsiębiorca otrzymuje świadczenie pieniężne o wartości przewyższającej wartość jej własnego świadczenia.

W niniejszym przypadku, identycznie jak w ww. postanowieniach wpisanych do rejestru, zastrzeżono, iż cała wpłacona kwota za szkolenie nie podlega zwrotowi. Zwrot opłat przewidują jedynie przepisy instrukcji wewnętrznych, jednak może to nastąpić w ściśle określonych przypadkach: zmiany miejsca zamieszkania, długotrwałej choroby lub powołania do służby wojskowej.

Wskazać trzeba, że niniejsze postanowienie narusza art. 385¹ § 1 Kc, który stanowi, że postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nie uzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Postanowienie to jest niezgodne z art. 385³ pkt 2 Kc, który stanowi, że niedozwolone są postanowienia, które wyłączają lub istotnie ograniczają odpowiedzialność względem konsumenta za niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania, jak również niezgodne z art. 385³ pkt 12 Kc, który stanowi, że za niedozwolone uznaje się postanowienia wyłączające obowiązek zwrotu konsumentowi uiszczonej zapłaty za świadczenie niespełnione w całości lub części, jeżeli konsument zrezygnuje z zawarcia umowy lub jej wykonania, a także art. 385³ pkt 13 Kc, wedle którego za niedozwolone postanowienia uznaje się te, które przewidują utratę prawa żądania zwrotu świadczenia konsumenta spełnionego wcześniej niż świadczenie kontrahenta, gdy strony wypowiedzą, rozwiązują lub odstępują od umowy.

W związku z powyższym Prezes Urzędu uznał, że kwestionowany zapis stosowany przez Przedsiębiorcę oraz zapisy uznane przez SOKiK za niedozwolone postanowienia umowne są tożsame w skutkach, bowiem przyznają Przedsiębiorcy prawo do zatrzymania pobranych opłat z tytułu umowy szkolenia w przypadku rezygnacji konsumenta z usług

Przedsiębiorcy. Należy przy tym zaznaczyć, iż przytoczone postanowienia, które były przedmiotem oceny SOKiK, dotyczyły również usług o charakterze edukacyjnym.

Uwzględniając powyższe należy uznać, iż kwestionowane w niniejszym postępowaniu przez Prezesa Urzędu postanowienie wzorca umowy stosowanego przez Przedsiębiorcę jest tożsame ze wskazanymi postanowieniami uznanymi za niedozwolone. Tym samym wykazano, iż spełniona została przesłanka bezprawności działania Przedsiębiorcy, polegającego na stosowaniu w obrocie konsumenckim postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone.

Ad 3.

Stosownie do art. 1 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów ochrona interesów przedsiębiorców i konsumentów podejmowana w ramach działań Prezesa Urzędu jest prowadzona w interesie publicznym. Działania oparte na przepisach niniejszej ustawy są zatem podejmowane w interesie publicznym, w celu ochrony interesów zbiorowości, a nie wprost poszczególnych, indywidualnych uczestników rynku. Naruszenie interesu publicznego stanowi bezwzględny warunek do uznania kompetencji Prezesa Urzędu do rozstrzygnięcia określonej sprawy.

Dodać należy, że zgodnie z art. 1 ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów ustawa ta reguluje zasady i tryb przeciwdziałania praktykom naruszającym zbiorowe interesy konsumentów, jeżeli praktyki te wywołują lub mogą wywoływać skutki na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Dla stwierdzenia, że dana praktyka jest niezgodna z art. 24 ww. ustawy wystarczające jest więc wykazanie, że potencjalnie istniało zagrożenie naruszenia interesów konsumentów w skutek zastosowania określonego postanowienia w umowach z konsumentami w przypadku zaistnienia określonych okoliczności. W niniejszym przypadku przedsiębiorca zawarł kwestionowane regulacje w regulaminie wiążącym konsumentów będących jego kontrahentami.

Pojęcie zbiorowych interesów konsumentów zostało szeroko omówione przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 10 kwietnia 2008r. (sygn. akt III SK 27/07). W uzasadnieniu Sąd Najwyższy uznał, iż przy ocenie pojęcia zbiorowego interesu konsumentów wystarczające powinno być ustalenie, że zachowanie przedsiębiorcy nie jest podejmowane w stosunku do zindywidualizowanych konsumentów, lecz względem członków danej grupy (określonego kręgu podmiotów), wyodrębnionych spośród ogółu konsumentów, za pomocą wspólnego dla nich kryterium. Sąd Najwyższy orzekł, że *„praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów jest (...) takie zachowanie przedsiębiorcy, które podejmowane jest w warunkach wskazujących na powtarzalność zachowania w stosunku do indywidualnych konsumentów wchodzących w skład grupy, do której adresowane są zachowania przedsiębiorcy, w taki sposób, że potencjalnie ofiarą takiego zachowania może być każdy konsument będący klientem lub potencjalnym klientem przedsiębiorcy”*.

W niniejszym przypadku doszło do naruszenia interesu publicznego. Oceniane działanie Przedsiębiorcy dotyczy szerokiego kręgu konsumentów. Dotyczy ono wszystkich tych osób, które są uczestnikami kursu nauki jazdy oraz wszystkich jego potencjalnych klientów. Rozważane działania należało więc uznać za naruszające zbiorowe interesy konsumentów. Działania te miały również charakter powtarzalny, o czym świadczy również sam fakt posługiwania się wzorcem umowy.

W związku z powyższym zostało wykazane, iż kwestionowane działanie Przedsiębiorców stanowi praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, wymienioną w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o okik.

Wobec powyższego, Prezes Urzędu orzekł jak w pkt I sentencji.

Zgodnie z art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, Prezes Urzędu może w drodze decyzji nałożyć na przedsiębiorcę, który dopuścił się stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, w rozumieniu art. 24 ustawy, karę pieniężną w wysokości nie większej niż 10% przychodu osiągniętego w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary.

Zwrócić należy uwagę, iż przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nie określają jakichkolwiek przesłanek, od których uzależnione byłoby podjęcie decyzji o nałożeniu kary. Ustawodawca wskazał jedynie w art. 111 cytowanej ustawy te okoliczności, które Prezes Urzędu winien uwzględnić decydując o wymiarze kary pieniężnej, wymieniając okres, stopień oraz okoliczności naruszenia przepisów ustawy, a także uprzednie naruszenie przepisów ustawy.

Okolicznością przemawiającą za zastosowaniem wobec Przedsiębiorcy kary pieniężnej jest fakt, iż jako organizator kursów o wieloletnim doświadczeniu powinien mieć świadomość, że nie można stosować klauzul uznanych za niedozwolone i wpisane do rejestru niedozwolonych postanowień umownych. Rejestr ten, co wymaga podkreślenia, jest jawny i powszechnie dostępny, a stosowanie postanowień do niego wpisanych oznacza wprowadzenie do umowy elementu bezwzględnie przez prawo zakazanego. Przedsiębiorca winien więc zdawać sobie sprawę z konieczności dostosowywania wykorzystywanych przez siebie wzorców do treści wpisów zamieszczanych w rejestrze. Jednocześnie należy zważyć, iż Przedsiębiorca podjął działania zmierzające do zaniechania kwestionowanej praktyki wprowadzając poprawiony wzorzec umowy, w którym zmieniono treść kwestionowanego w niniejszym postępowaniu postanowienia w taki sposób, aby nie naruszał interesów i praw konsumentów. Przedsiębiorca wykazał również istnienie przypadków, w których podejmował decyzję o częściowym lub całkowitym zwrocie opłat wniesionych z tytułu uczestnictwa w szkoleniu w przypadku rezygnacji konsumenta z rozpoczęcia lub kontynuowania szkolenia. W stosowanych instrukcjach wewnętrznych Przedsiębiorca zawarł bowiem uregulowania, które przewidywały – wbrew kwestionowanemu postanowieniu umownemu – zwrot wniesionych opłat w przypadku rezygnacji ze szkolenia, choć uregulowania te dotyczą tylko ściśle określonych przypadków. Ponadto należy zważyć, iż postępowanie nie zostało wszczęte w następstwie skarg konsumenckich, co może świadczyć o ograniczonym zakresie rzeczywistych negatywnych skutków wywołanych przez działania Przedsiębiorcy, a sam Przedsiębiorca aktywnie współdziałał z Prezesem Urzędu w trakcie postępowania. To w ostatecznym rachunku przekonuje, aby karze nadać walor edukacyjny, przy zapewnieniu odpowiedniego stopnia jej odczuwalności. Z tych powodów na Przedsiębiorcę nałożono karę w wysokości 5 700,00 zł, co stanowi (*tajemnica przedsiębiorcy*) % maksymalnego wymiaru kary.

Wobec powyższego orzeczono, jak pkt II sentencji decyzji.

Zgodnie z art. 112 ust. 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, karę należy wpłacić w ciągu 14 dni od daty uprawomocnienia się decyzji do Narodowego Banku Polskiego, Oddział Okręgowy w Warszawie, na rachunek Nr 51 1010 1010 0078 7822 3100 0000.

Koszty administracyjne niniejszego postępowania Przedsiębiorca obowiązany jest wpłacić do Narodowego Banku Polskiego, Oddział Okręgowy w Warszawie, na rachunek Nr 51 1010 1010 0078 7822 3100 0000.

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 ustawy o okik w związku z art. 479²⁸ § 2 k.p.c. – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Łodzi.

W przypadku jednak kwestionowania wyłącznie postanowienia o kosztach zawartego w punkcie III niniejszej decyzji, stosownie do art. 81 ust. 5 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z 479²⁸ § 1 pkt 2 k.p.c., należy wnieść zażalenie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Łodzi w terminie tygodnia od dnia doręczenia niniejszej decyzji

Z upoważnienia
Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji
i Konsumentów
Dyrektor Delegatury

Barbara Romańczak-Graca

Otrzymuje:
Zakład Doskonalenia Zawodowego
Ul. Paderewskiego 55
25-950 Kielce